

Ärende ANM 2016/295 **handling** 46
Handläggare Beatrice Clasaeus

Y kommun

Tillsyn avseende bristande tillgänglighet på utbildningsområdet

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har granskat om Y kommun, i egenskap av utbildningsanordnare för X-skolan, har vidtagit skäligen åtgärder för att en elev med funktionsnedsättning ska komma i en jämförbar situation med övriga elever.

DO:s beslut

DO bedömer att Y kommun [nedan Kommunen] har utrett elevens behov av särskilt stöd, vidtagit åtgärder samt följt upp åtgärderna. Det har förelegat en risk för att de åtgärder som skolan inledningsvis vidtog inte varit tillräckliga. Skolan har då beslutat om ytterligare åtgärder. DO bedömer därför att utredningen inte ger stöd för att Kommunen brutit mot diskrimineringslagens förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet enligt 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen (2008:567), DL.

Om ärendet

Bakgrund till DO:s beslut att inleda tillsyn

I en anmälan till DO har A.A. (nedan vårdnadshavaren) sammanfattningsvis uppgett följande. Hennes son (nedan eleven) har ett konstant behov av vuxenstöd med anledning av hans funktionsnedsättning. När han började förskoleklass på X-skolan fick han inte det stöd han behövde. När eleven gick i förskolan hade han alltid en vuxen vid sin sida vilket fungerade bra. Inför övergången mellan förskola och förskoleklass upplystes skolan på vilka anpassningar som behövde vidtas. När höstterminen började vidtogs vissa anpassningar men eleven fick inte det vuxenstöd som han behövde. Det bristande stödet ledde till en dålig situation för både eleven, klasskamraterna och lärarna. Lärarna kämpade med olika anpassningar utan framgång under höstterminen. Vid flera tillfällen kunde eleven inte delta i verksamheten utan fick tas åt sidan av skolpersonalen. Först när vårdnadshavaren anmälde skolan fick eleven det stöd han behövde.

Utredningen i ärendet

DO har inhämtat ett yttrande från Kommunen. I yttrandet uppges sammanfattningsvis följande.

När eleven skulle börja i förskoleklass anställdes extra personal dels till förskoleklassen och dels till fritidsverksamheten. Då en anställd fick erbjudande om en ny tjänst fick skolan inleda en nyrekrytering i början av läsåret. Personalen har genomgått utbildningar för att kunna stötta eleven på bästa sätt. Eleven har fått extra stöd i form av anpassningar i lärmiljön och även på fritidshem. Skolsituationen fungerade bra för eleven i början av läsåret. Dock förändrades elevens behov kring höstlovet. Skolpersonalen gjorde då en anmälan till rektorn och en pedagogisk utredning genomfördes och färdigställdes den 15 december 2015. Den 22 januari 2016 fattades beslut om åtgärdsprogram. Vid uppföljning av åtgärderna den 30 maj 2016 framkom det att de insatta åtgärderna mötte elevens behov.

Förskoleklassens och fritidshemmets lokaler omfattar ett stort rum med angränsande grupprum. Lokalerna är möblerade så att det finns möjlighet att jobba i små och stora grupper men även med elever enskilt. När ibland oro, frustration och andra konfliktsituationer uppstår för någon elev kan ett grupprum användas tillsammans med en vuxen för att avleda situationen med ett spel, läsplatta, ritprat eller sociala berättelser. Målsättningen är alltid att alla elever ska vara delaktiga och inkluderade i den pedagogiska verksamheten.

Rättslig reglering på området

Diskrimineringslagen

Med bristande tillgänglighet menas att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt andra omständigheter av betydelse. Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering, 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen (2008:567), DL.

Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen (2010:800) eller annan utbildningsverksamhet får inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten, 2 kap. 5 § DL.

Skollagen

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska det anmälas till rektor. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, 3 kap. 8 § skollagen (2010:800).

Enligt 3 kap. 10 § skollagen ska det särskilda stödet för en elev i grundskolan ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

DO:s bedömning

Frågan som DO ska ta ställning till är om utbildningsanordnaren Kommunen har vidtagit skäligen åtgärder för att eleven ska komma i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning.

Av förarbetena till skollagen framgår det att förskoleklassen och fritidshemmet inte har några egna mål men följer läroplanen för de obligatoriska skolformerna och arbetar därmed mot samma mål. Eleverna kan behöva stöd i förskoleklassen eller fritidshemmet för att förebygga svårigheter för eleven och uppnå skolans mål. Bestämmelserna om särskilt stöd i 3 kapitlet skollagen gäller därför även för förskoleklassen, se proposition 2009/2010:165 s. 287.

Bedömningen av vilka åtgärder som kan anses skäligen ska bland annat göras mot bakgrund av krav på tillgänglighet i lag och annan författning. För en elev inom förskoleklass innebär bestämmelserna om särskilt stöd i skollagen ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det finns således en relativt långtgående rätt till olika typer av stöd, vilket även påverkar bedömningen av vilka åtgärder som kan anses skäligen för att göra utbildningen tillgänglig, se proposition 2013/14:198 s. 79.

Det framgår av utredningen att Kommunen har vidtagit åtgärder innan eleven började skolan genom att anställa extra personal till förskoleklassen och fritidsverksamheten. Den planerade bemanningen förändrades då den anställda förskolläraren, med särskilt ansvar för elevens inskolning, avslutade sin anställning på skolan. En nyrekrytering genomfördes och fritidspersonal tog istället emot eleven vid inskolningen. Vidare framgår det att eleven getts stöd i form av extra anpassningar såsom tydlig uppstart och avslut av lektioner, muntlig och skriftlig genomgång av dagen, tät återkoppling till eleven under lektionen, sociala berättelser och seriesamtal. Eleven har även erbjudits möjlighet att arbeta i liten grupp och fått stöd i olika sociala sammanhang.

Kring höstlovet visade sig elevens behov på ett annat sätt. En anmälan till rektorn gjordes och en pedagogisk utredning färdigställdes. Av uppföljningen framgår det att de insatta åtgärderna gav god effekt och att eleven gjorde framsteg och utvecklades positivt. Vid en sammantagen bedömning anser DO att utredningen visar att skolan anmält, utrett och följt upp elevens behov av särskilt stöd. Skolan vidtog efter utredning ytterligare åtgärder då de insatser som sattes in i början av skolåret visade sig inte vara tillräckliga. DO bedömer att Kommunen under den granskade perioden har vidtagit skäligen åtgärder för att eleven ska komma i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning. Utredningen ger därför inte stöd för att utbildningsanordnaren har brutit mot diskrimineringsförbudet. DO avslutar ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av Rickard Appelberg efter förslag från Beatrice Clasaeus.

Detta beslut går inte att överklaga. De bedömningar som DO gör i beslut är inte juridiskt bindande och beslutet påverkar inte enskildas möjligheter att själva väcka talan om diskrimineringsersättning i tingsrätt.

Rickard Appelberg
Enhetschef, rättsenhet samhällsliv och utbildningsväsende

En kopia av detta beslut skickas för kännedom till anmälaren